

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 6. septembra 2012*

„Pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah — Pristojnost za potrošniške pogodbe — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 15(1)(c) — Morebitna omejitev te pristojnosti za pogodbe, sklenjene na daljavo“

V zadevi C-190/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 23. marca 2011, ki je prispela na Sodišče 22. aprila 2011, v postopku,

Daniela Mühlleitner

proti

Ahmadu Yusufiju,

Wadatu Yusufiju,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, K. Schiemann in L. Bay Larsen, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

ob upoštevanju pisnih stališč, ki so jih predložili:

- za D. Mühlleitner C. Schönhuber, odvetnik,
- za A. Yusufija in W. Yusufija U. Schwab in G. Schwab, odvetnika,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, zastopnika,
- za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj z M. Russo, avvocato dello Stato,
- za poljsko vlado M. Szpunar in B. Majczyna, zastopnika,
- za portugalsko vlado L. I. Fernandes in S. Nunes de Almeida, zastopnika,
- za Švicarsko konfederacijo D. Klingele, zastopnik,

* Jezik postopka: nemščina.

— za Evropsko komisijo A.-M. Rouchaud-Joët in M. Wilderspin, zastopnika,
po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 24. maja 2012
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 15(1)(c) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42, v nadaljevanju: Bruseljska uredba I).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med D. Mühlleitner na eni strani ter A. Yusufijem in W. Yusufijem na drugi strani glede razveze pogodbe o prodaji avtomobila zaradi skritih napak, vračila kupnine in uveljavljanja odškodnine.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 13, prvi odstavek, točka 3, Bruseljske konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami o pristopu novih držav članic k tej konvenciji (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), določa:

„V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba, v nadaljevanju imenovana ‚potrošnik‘, za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in člen 5(5), če gre za:

[...]

- 3) vsako drugo pogodbo, katere predmet je opravljanje storitev ali dobava blaga, če:

- a) je bila pred sklenitvijo pogodbe v državi stalnega prebivališča potrošnika izvedena posebna ponudba ali oglaševanje

in

- b) je potrošnik v tej državi izvršil dejanja, potrebna za sklenitev te pogodbe.“

- 4 V skladu z uvodno izjavo 13 Bruseljske uredbe I mora biti šibkejša stranka v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.

- 5 Člen 2 Bruseljske uredbe I določa načelo, po katerem so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na svoje državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.

- 6 Člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe I določa:

„V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5:

[...]

c) [...] če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.“

7 Člen 16(1) in (2) Bruseljske uredbe I določa:

„1. Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi članici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči kraja, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.

2. Druga pogodbeni stranka lahko sproži postopek zoper potrošnika samo pred sodišči države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.“

8 V uvodni izjavi 7 Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeni obligacijski razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6, v nadaljevanju: Uredba Rim I) je navedeno, da morajo biti vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe skladni z vsebinskim področjem uporabe in določbami Bruseljske uredbe.

9 V uvodni izjavi 24 Uredbe Rim I je navedeno:

„Zlasti kar zadeva potrošniške pogodbe [...] [bi moral biti] [z]aradi usklajenosti z [Bruseljsko uredbo I] po eni strani pogoj za uporabo pravila za varstvo potrošnika sklicevanje na koncept usmerjanja dejavnosti, po drugi strani pa bi bilo treba ta koncept v [Bruseljski uredbi I] in tej uredbi usklajeno razlagati, ob upoštevanju, da Skupna izjava Sveta in Komisije v zvezi s členom 15 [Bruseljske uredbe I] navaja, da za uporabo člena 15(1)(c) ni dovolj, da podjetje usmerja svojo dejavnost v državo članico, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali v več držav, vključno s to državo članico, poleg tega mora pogodba spadati v okvir te dejavnosti. Ta izjava opozarja tudi, da ,samo dejstvo, da je spletna stran dostopna, ni dovolj za uporabo člena 15, saj je poleg tega potrebno še, da ta spletna stran vabi k sklepanju pogodb na daljavo in da je bila na tak ali drugačen način pogodba dejansko sklenjena na daljavo. V tem pogledu jezik ali valuta, uporabljena na spletni strani, nista pomembna elementa.“

10 Člen 6(1) Uredbe Rim I določa:

„1. Brez poseganja v člena 5 in 7 se za pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe (,potrošnik‘), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost (,podjetnik‘), uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali

b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,

in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

11 Iz predložitvene odločbe in dokumentov iz spisa je razvidno, da je D. Mühlleitner, s stalnim prebivališčem v Avstriji, na svetovnem spletu iskala vozilo nemške znamke, ki ga je želela kupiti za svoje zasebne potrebe. Ko se je povezala na nemški iskalnik „www.mobil[e].de“, je izbrala znamko in model zelenega vozila in tako pridobila seznam vozil, ki so ustrezali posebnim lastnostim.

- 12 Ko je izbrala vozilo, ki je najbolj ustrezalo njenim iskalnim merilom, je bila napotena na ponudbo toženih strank, A. in W. Yusufija, ki po družbi civilnega prava Autohaus Yusufi GbR (v nadaljevanju: Autohaus Yusufi) s sedežem v Hamburgu (Nemčija) upravljata maloprodajno trgovino z vozili.
- 13 Da bi pridobila čim natančnejše podatke o vozilu, ki je bilo ponujeno v navedenem iskalniku, je D. Mühlleitner po telefonski številki z mednarodno klicno kodo, ki je bila navedena na spletni strani družbe Autohaus Yusufi, stopila v stik s toženima strankama. Ker zadevno vozilo ni bilo več na voljo, ji je bilo ponujeno drugo vozilo, katerega lastnosti so ji bile natančnejše pojasnjene pozneje po elektronski pošti. Prav tako ji je bilo pojasnjeno, da njeno avstrijsko državljanstvo ne bo pomenilo ovire za nakup vozila pri toženih strankah.
- 14 D. Mühlleitner je nato odpotovala v Nemčijo in s prodajno pogodbo, ki je bila podpisana 21. septembra 2009 v Hamburgu, pri A. in W. Yusufiju kupila zadevno vozilo za 11.500 EUR in ga takoj prevzela.
- 15 Ob vrnitvi v Avstrijo je D. Mühlleitner odkrila, da je imelo kupljeno vozilo bistvene napake, in je od toženih strank zahtevala, naj ga popravita.
- 16 Ker sta toženi stranki odklonili popravilo vozila, je D. Mühlleitner pri sodišču v kraju svojega stalnega prebivališča, Landesgericht Wels (Avstrija), vložila tožbo za razvezo pogodbe o prodaji vozila, za katero trdi, da jo je sklenila kot potrošnica s podjetjem, ki je gospodarsko ali poklicno dejavnost usmerjalo v Avstrijo, kar je primer, zajet s členom 15(1)(c) Bruseljske uredbe I.
- 17 Toženi stranki sta nasprotovali temu, da bi se D. Mühlleitner štela za „potrošnico“, in mednarodni pristojnosti avstrijskih sodišč, pri čemer sta menili, da bi moral biti spor predložen pristojnim nemškimi sodiščem. Prav tako sta trdili, da svojih dejavnosti nista usmerjali v Avstrijo in da je tožeča stranka sklenila pogodbo na sedežu njunega podjetja v Nemčiji.
- 18 Sodišče na prvi stopnji, Landesgericht Wels, je 10. maja 2010 zavrglo tožbo, ker se je izreklo za nepristojno. Čeprav navedeno sodišče ni podvomilo o tem, da se D. Mühlleitner šteje za „potrošnico“, je kljub temu menilo, da možnost obiska spletne strani družbe Autohaus Yusufi ni zadostovala za utemeljitev pristojnosti avstrijskih sodišč, da je bil telefonski klic tožeče stranke podlaga za sklenitev pogodbe in da iz pozneje poslanega dopisa ni razvidno, da sta toženi stranki usmerjali svoje dejavnosti v Avstrijo. D. Mühlleitner je proti tej odločbi vložila pritožbo pri Oberlandesgericht Linz.
- 19 Navedeno sodišče je 17. junija 2010 potrdilo prvostopenjsko odločbo. Prav tako ni podvomilo o tem, da se D. Mühlleitner šteje za „potrošnico“, vendar pa je ob opozorilu na skupno izjavo Sveta in Komisije o členih 15 in 73 Bruseljske Uredbe I ob sprejetju te uredbe (v nadaljevanju: skupna izjava), po kateri zgolj „pasivna“ spletna stran ne zadostuje za domnevo, da je dejavnost usmerjena v državo potrošnika, poudarilo, da je imela spletna stran družbe Autohaus Yusufi lastnosti takšne „pasivne“ strani. Poleg tega je, ker mora biti v skladu s to skupno izjavo pogodba sklenjena na daljavo, ugotovilo, da v obravnavani zadevi to ni tako. Vendar pa je to sodišče dopustilo revizijo, saj je priznalo, da je pravni pomen navedene skupne izjave sporen.
- 20 D. Mühlleitner je proti tej sodbi vložila revizijo pri Oberster Gerichtshof.
- 21 Kot je razvidno iz listin iz spisa, navedeno sodišče meni, da sta toženi stranki glede na možnost obiska spletne strani družbe Autohaus Yusufi v Avstriji in obstoj stikov na daljavo med pogodbenimi strankami po telefonu in elektronski pošti usmerjali svoje dejavnosti v Avstrijo v smislu člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I.
- 22 Vendar pa je Oberster Gerichtshof s sodbo z dne 9. novembra 2010 prekinilo odločanje do razglasitve sodbe Sodišča v združenih zadevah Pammer in Hotel Alpenhof (sodba z dne 7. decembra 2010 v združenih zadevah Pammer in Hotel Alpenhof, C-585/08 in C-144/09, ZOdl., str. I-12527), s katero je moral biti pojasnjen pojem „dejavnosti, usmerjene v državo članico, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče“.

- 23 Razglasitev navedene sodbe je Oberster Gerichtshof prepričala, da sta A. in W. Yusufi svoje gospodarske ali poklicne dejavnosti usmerjala v Avstrijo. To sodišče prav tako ne dvomi o tem, da se D. Mühlleitner šteje za „potrošnico“.
- 24 Vendar pa se navedeno sodišče sprašuje, ali iz točk 86 in 87 iz zgoraj navedene sodbe Pammer in Hotel Alpenhof ne izhaja, da se člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe uporablja le za pogodbe, sklenjene na daljavo.
- 25 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:
- „Ali uporaba člena 15(1)(c) [...] Bruseljske uredbe I [...] predpostavlja, da je bila pogodba med potrošnikom in podjetnikom sklenjena na daljavo?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 26 Najprej je treba opozoriti, da člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe I pomeni odstopanje od splošnega pravila o pristojnosti iz člena 2(1) te uredbe, v skladu s katerim so pristojna sodišča države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, in od pravila o posebni pristojnosti za pogodbe iz člena 5(1) iste uredbe, v skladu s katerim je pristojno sodišče kraja, v katerem je bila ali bi morala biti izpolnjena zadevna obveznost (zgoraj navedena sodba Pammer in Hotel Alpenhof, točka 53).
- 27 Iz tega sledi, da je treba takšno odstopanje razlagati ozko, saj je treba odstopanje ali izjemo od splošnega pravila razlagati ozko.
- 28 Dalje, poudariti je treba, da je treba pojme iz Bruseljske uredbe I – predvsem tiste iz člena 15(1)(c) te uredbe – razlagati samostojno, pri tem pa se je treba opreti predvsem na sistem in cilje navedene uredbe, da se zagotovi njena enotna uporaba v vseh državah članicah (glej v tem smislu sodbo z dne 20. januarja 2005 v zadevi Engler, C-27/02, ZOdl., str. I-481, točka 33, in zgoraj navedeno sodbo Pammer in Hotel Alpenhof, točka 55).
- 29 V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da ima v sistemu, ki je bil uveden z Bruseljsko uredbo I, člen 15(1)(c), kot je razvidno iz uvodne izjave 13 iste uredbe, enak položaj in opravlja isto funkcijo zaščite potrošnika kot šibkejša stranke kot člen 13, prvi odstavek, točka 3, Bruseljske konvencije (glej sodbo z dne 14. maja 2009 v zadevi Ilsinger, C-180/06, ZOdl., str. I-3961, točka 41).
- 30 Nazadnje, pojasniti je treba, da ni treba preveriti, ali so bile gospodarske dejavnosti A. in W. Yusufija usmerjene v Avstrijo, saj je predložitveno sodišče ta pogoj štelo za izpolnjen.
- 31 Na vprašanje je treba odgovoriti ob upoštevanju teh premislekov.
- 32 Predložitveno sodišče z vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe I razlagati tako, da zahteva, da je bila pogodba med potrošnikom in podjetnikom sklenjena na daljavo. V tem okviru se to sodišče sprašuje, ali iz točk 86 in 87 sodbe Pammer in Hotel Alpenhof izhaja, da je področje uporabe člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I omejeno le na potrošniške pogodbe, sklenjene na daljavo.
- 33 V zvezi s tem je res, da, čeprav je namen člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I zaščita potrošnikov, to ne pomeni, da je to varstvo absolutno (glej zgoraj navedeno sodbo Pammer in Hotel Alpenhof, točka 70). Poleg tega je zahteva po sklenitvi potrošniških pogodb na daljavo omenjena v skupni izjavi ter uvodni izjavi 24 Uredbe Rim I, ki povzema to skupno izjavo.
- 34 Vendar pa vlade, ki so podale stališča, in Komisija navajajo razloge, povezane z dobesedno razlago, izvorom in teleološko razlago te določbe, ki govorijo v prid nikalnemu odgovoru na vprašanje za predhodno odločanje.

- 35 Najprej je treba ugotoviti, da uporaba člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I ni izrecno pogojena s tem, da morajo biti pogodbe, ki spadajo na njegovo področje uporabe, sklenjene na daljavo.
- 36 Iz besedila te določbe je namreč razvidno, da se uporablja, če sta izpolnjena dva posebna pogoja. Tako mora, prvič, podjetnik opravljati gospodarske in poklicne dejavnosti v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali na kakršen koli način usmerjati te dejavnosti v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, in drugič, sporna pogodba mora spadati v okvir takšnih dejavnosti.
- 37 Poleg tega je treba poudariti, da je v obrazložitvi predloga Uredbe Sveta (ES) o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, ki ga je 14. julija 1999 predložila Komisija v Bruslju (COM(1999) 348 final), ta institucija menila, da „dejstvo, da je bil pogoj iz prej veljavnega člena 13 [Bruseljske konvencije], da potrošnik v svoji državi opravi dejanja, potrebna za sklenitev pogodbe, odstranjen, pomeni, da se člen 15, prvi odstavek, točka 3 [postal člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe I] uporablja tudi za pogodbe, sklenjene v državi članici, ki ni država članica potrošnika.“
- 38 Sodišče je tudi ugotovilo, da besedilo člena 15(1) Bruseljske uredbe I ni povsem enako besedilu člena 13, prvi odstavek, Bruseljske konvencije. Natančneje, ugotovilo je, da so pogoji za uporabo, ki jih morajo izpolnjevati potrošniške pogodbe, zdaj določeni splošneje kot prej, zato da bi se zagotovilo boljše varstvo potrošnikov glede na nova sredstva sporočanja in razvoj elektronskega poslovanja (glej zgoraj navedeno sodbo Pammer in Hotel Alpenhof, točka 59).
- 39 Zakonodajalec Unije je tako pogoje, ki jih morata izpolniti na eni strani trgovec za posebno ponudbo ali za oglaševanje v državi stalnega prebivališča potrošnika in na drugi strani potrošnik za dejanja, ki so v tej državi potrebna za sklenitev pogodbe, nadomestil s pogoji, ki se uporabljajo zgolj za trgovca (zgoraj navedena sodba Pammer in Hotel Alpenhof, točka 60).
- 40 V zvezi s tem je pomembno poudariti, da so v poročilu Odbora za pravne zadeve in notranji trg Evropskega parlamenta z dne 18. septembra 2000 glede prihodnje Bruseljske uredbe I (končni dokument A5-0253/2000, amandma 23 in obrazložitve) navedeni razprava o primernosti vključitve pogoja, da morajo biti potrošniške pogodbe sklenjene na daljavo, in tudi razlogi, zakaj nazadnje ta amandma ni bil sprejet.
- 41 Kot navaja generalni pravobranilec v točki 17 sklepnih predlogov, se novo besedilo prejšnjega člena 13 Bruseljske konvencije, ki je manj ozko, odraža tudi v stranskih sporazumih Bruseljske konvencije in Bruseljske uredbe I, zlasti v členu 15(1)(c) Konvencije, priložene k Sklepu Sveta št. 2007/712/ES z dne 15. oktobra 2007 o podpisu Konvencije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v imenu Skupnosti (UL L 339, str. 1).
- 42 Drugič, glede teleološke razlage člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I je treba ugotoviti, da bi bil dodaten pogoj v zvezi s sklenitvijo potrošniških pogodb na daljavo v nasprotju s ciljem, ki mu sledi ta določba v svojem novem, manj ozkem besedilu, zlasti ciljem zaščite potrošnikov, ki so šibkejša stranke pogodbe.
- 43 Tretjič, Sodišče je v točkah 86 in 87 zgoraj navedene sodbe Pammer in Hotel Alpenhof v odgovoru na trditve družbe Hotel Alpenhof, da se člen 15(1)(c) ne sme uporabiti, ker je bila pogodba s potrošnikom sklenjena na kraju samem, in ne na daljavo, ugotovilo, da so bile te trditve v obravnavanem primeru brezpredmetne, ker sta bili rezervacija in potrditev rezervacije hotelske sobe dejansko opravljeni na daljavo.
- 44 Kot je navedel generalni pravobranilec v točkah od 36 do 38 sklepnih predlogov v tej zadevi, je namreč treba ugotoviti, da točki 86 in 87 navedene sodbe predstavljata le odgovor Sodišča na trditve družbe Hotel Alpenhof, ne da bi bilo mogoče njun obseg razširiti zunaj posebnih okoliščin te zadeve. Ostaja

dejstvo, da je bistven pogoj za uporabo člena 15(1)(c) Bruseljske uredbe I povezan z gospodarsko ali poklicno dejavnostjo, ki je usmerjena v državo, kjer ima potrošnik stalno prebivališče. V zvezi s tem so navezava stika na daljavo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, rezervacija blaga ali storitve na daljavo ali, *a fortiori*, sklenitev potrošniške pogodbe na daljavo kazalci povezanosti pogodbe s takšno dejavnostjo.

- 45 Glede na navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 15(1)(c) Bruseljske uredbe I razlagati tako, da ne zahteva, da je pogodba med potrošnikom in podjetnikom sklenjena na daljavo.

Stroški

- 46 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrty senat) razsodilo:

Člen 15(1)(c) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da ne zahteva, da je pogodba med potrošnikom in podjetnikom sklenjena na daljavo.

Podpisi